

5-ERANSKINA: AZTERTUTAKO ATZIZKIEN DATUAK

Lanean aztertutako datuak zerrendatu ditugu jarraian, eranskin moduan. Azaldu bezala, Pomier hiztegia, Lubietaren eskuliburua eta Ubillosen dotrina izan ditugu aztergai, eta horietan aurkituko atzizkidun hitzak sailkatzen ahalegindu gara, Orotariko Euskal Hiztegia oinarri hartuta. Eskema bera jarraitu dugu lan guztien sailkapenean, honako datuak emanez: 1) zein diren hapax-ak; 2) zein diren lehen lekukotasunak (eta hurrengo lehen agerraldia norena den); 3) zein diren Hegoaldeko lehen agerraldiak (eta lehen agerraldia norena den); eta 4) zein diren Hegoaldean ere aurrez lekukotuak (eta lehen agerraldiak norenak diren, Iparraldean nahiz Hegoaldean).

Eskema horri jarraituz sailkatu ditugu, hurrenez hurren, Pomier hiztegian, Lubietaren hiztegian eta Ubillosen dotrinan aurkitutako datuak, atzizkiz atzizki: *-tasun*, *-keria*, *-tzaile/-le*, *-gile/-gin/-kin* eta *-(t)ari*. Aurrez Iparraldean lekukotutako hitzetan —3) atalean, lehen agerraldiak aipatzean— izartxo batekin markatu ditugu, kasuan kasu, Pomier hiztegiaren egileak, Lubietak eta Ubillosek eskura izan ezin zitzaizketen autoreen lanetako lekukotasunak.

Xeheago aztertutako bost atzizkietako hitzez gain, hain emankorrek ez ziren beste batzuk ere zerrendatu ditugu: *-men / -pen*, *-tza*, *-di* eta *-era*.

-TASUN:

Pomier hiztegia:

Hapax:

740 *decaitutasuna* “abatimiento”

1789 *haztasuna* “olbido”

1973 *gueieguitasuna* “superfluidad” [Añ: "Prodigalidad"]

Lehen lekukotasunak: [+ONDOREN NORK]

341 *biguntasuna* “ternura” y 3394 *viguntasuna* “blandura” [Lar: “ternura, blandura”]

1000 *estutasuna* “aprieto, estrechura” [Lar “presura”]

1267 *gueyeguitasuna* “esceso”, 1325 “demasia” y 1973 *gueieguasuna* “superfluidad” [Añ prodigalidad”]
1670 *harrotasuna* “faramalla” y 1793 “orgullo” [Lar “arrogancia”]
1673 *hubeltasuna* “cardenal” [Lar “palidez”, “amarillez”]
1683 *hargaltasuna* “fragilidad” [Lar “flaqueza”]
2191 *lasaitasun* (gueieguia) “(sobrada) libertad” [Lar, “flojedad”]
2223 *muquertasuna* “terquedad” [Ur *MarII* 99]
2284 *moscortutasuna* “borrachera” [Añ *moscortasuna*]
2424 *nazcatasuna* “fastidio” [Ag Kr 49]
2445 *narru-gorritasuna* “desnudez” [AA III 375 l-]
3406 *ugaritasuna* “abundancia” [Lar]

Lehenak Hegoaldean. [+LEHEN ALDIZ NORK] [+ Larramendik ba ote duen]

*ESKURA IZAN EZIN ZITZAKEENAK

73 *averastasuna* “riqueza” [Lç *Decl* Mm 4r: *abrastasuna*] [Lar: *aberastasuna* “riqueza”]
168 *aurtasuna* “niñez” [Lç 1 Cor 13, 11] [Urt] [Mb] [Cb]
338 *berotasuna* “calor, incendio” y 364 “ardor” [Mat 282] [Lar: *berotasuna* “calor, fervor, ardor”].
1238, 3366 *gogortasuna* “crueldad” y 1959 “rigor” [Lç *Ins* D 4r] [Lar: *gogortasuna* “crueldad, rigor”]
1263 *garvitasuna* “pureza” [Urt I, 32: *garbitasun*] * [Lar: *garbitasuna* “puridad”]
1270 *garbitasuna* “limpi[e]za” [Urt I, 32] * [Lar: *garbitasuna* “limpieza”]
1320 *gordintasuna* “crudeza” [SP (sin trad.)] * [Lar: *gordintasuna*: “crudeza”]
1453 *igartasuna* “sequedad” [SP *eyar*- sin trad.] *
1382 *gaztetasuna* “juventud” [Lç] [Lar: *gaztetasuna* “juventud”]
1699 *herreparo baguetasuna* “inadvertencia” [SP] [Izt. C132]
2135 *luzetasuna* “largura” [Lç Apoc 21, 16] [Lar: *luzetasuna* "largueza, largura", "longitud"]
2154 (*lurreco*) *berdintasuna* “nava, tierra llana” [SP (sin trad.)]* [Lar: *berdintasun* “igualdad”]
2271 *maitetasuna* “alago” [SP *Phil* 67: *maitarasun*]* [Mb: *maitatasun JBDev* (ed. 1751) 375] [Lar: *Gram* 392]

- 2461 *nebri-gabetasuna* “inmensidad” [*gabetasun*: SP]*
 2540 *oztasuna* “frialdad” [SP -*tzt*-]* [Ht *VocGr* 365] [Lar: “frialdad”]
 2615 *oritasuna* “amarillez” [SP *h*-]* [Lar: “amarillez, palidez”]
 3077 *sendotasuna* “rebustez, fortaleza” [Volt 83 “guerisón, *çendotaçouna*”]
 3094 *samintasuna* “amargura” [SP *z*- “amertume, aigreur”]* [Lar: *samintasuna*, “amargor, amargura”]
 3396 *urdintasuna* “azulejo” [SP (sin trad.)]*

Hegoaldean ere aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK + HEGOALDEAN NORK (lehen aldiz erabili dena Hegoaldekoa ez bada)]

- 147 *anditasuna* “magestad, dignidad” [Lç *Eph* 1, 19] [Cap 117]
 213 *aidetasuna* “parentesco, afinidad” [SP]* [Lazarraga 1142v, *aitasun*]
 225 *adisquidetasun andia* “amistad estrecha” [Lç *Iac* 4, 4] [Ber *Doc* 160r.]
 227 *adisquidetasuna gorde* “conserbar la amistad” [Lç *Iac* 4, 4] [Ber *Doc* 160r.]
 228 *adisquidetasunera viurtu* “volver a la amistad” [Lç *Iac* 4, 4] [Ber *Doc* 160r.]
 309 *bacartasuna* “soledad” [Mic 13v]
 859 *erotasuna* “locura” [Lç *Mc* 7, 21s] [RS 76 *erasuna*]
 1140 *hichustasuna* “torpeza” [Urt III 440: *itsustasun*]* [OA 132]
 1470 *illuntasuna* “tiniebla, lobreguez” [SP]* [Mat 283] [Lar *Sagust* 8]
 1543 *ichusitasuna* “deformidad” eta 1575 “fealdad” [Urt III 440: *itsustasun*]* [OA 132]
 1631 *hartu adisquidetasuna* “encorchetar la amistad” [Lç *Iac* 4, 4] [Ber *Doc* 160r.]
 1882 *jaungoicotasuna* “deidad” [EZ Eliç 126 *iongoikotasuna*] [OA 29]
 2067 *laguntasuna* “compañía” [Lazarraga 1147v]
 2405 *naguitasuna* “flogedad, pereza” [Bet 14] [SP]*

Lehena Hegoaldean:

Lubieta:

8. *bere edertazunez* (- agatiq] lerroartean.) / *por su hermosura* [Lç *Dedic* * 5v] [Lar *STomas* 2]*

Ubillosen dotrina:

-Lehen lekukotasuna: [+ONDOREN NORK]

17 *alcartasuna* 30 *alcartasuna* 47 *alcartasuna* [Ur Gen 9, 9]

59 *doatasun* [AA CCErac 283s]

54 *libertasuna* (hapax?)

Lehena Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN
ZITZAKEENAK

21 *gatibutasuna* 21 *gatibutasunetic* 37 *gatibutasunetic* 50 *gatibutasuna* 55 *catibutasunetic* 72 *catibutasunetic* [Lç Ins A 7v]

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK: Iparraldean eta Hegoaldean]

11 *eritasunac* 57 *eritasunaren* 80 *eritasun* 82 *eritasun* [Lc 8, 2] [Lar] [Cb Eg III 248]

12 *bildurtasuna* [Lç Act 5, 5] [OA 101]

17 *macurtasun* [SP (-kh-)]* [Mb OtGai III 57]

20 *leialtasuna* [Volt 197] [OA 76]

24 *estutasun* [Pomier hiztegia 1000] [Lar STomas 2]

27 *lecucotasun* 103 *lecucotasuna* [Ax 444 (V 290)] [Lar]

38 *itsutasun* [E 25y53 (itsutarzun)] [Lar]

50 *emetasun* [Lç Ins A 6r] [Lar]

57 *behartasunaren* [Mb JBDev 304]

58 *ontasun* 104 *ontasun* [E 109.] [Urt V 459]* [Lar SermAzc 52]

61 *santutasun* [Lç Ins B 5v] [Lar SAgust 15]

84 *aberastasun* 118 *aberastasunac* [Lç Decl Mm 4r] [Lar; abrestasun]

104 *urricaltasun* [Harb 336] [Mb JBDev 41]

120 *bacartasunean* [Mic 13v]*

-KERIA

Pomier hiztegia:

Hapax:

1371 *golosoqueria* “golosina”

1845 *iñozoqueria* “terquedad”

Lehen lekukotasunak: [+ONDOREN NORK]

3384 *umequeria* “perilidad, niñería” [Lar *h-*]

636 *churiqueria* “lisonja” [Añ]

2008 *laburqueria* “cortedad” [Añ “ruindad, acción vil”]

2035 *leunqueria* “lisonja” [fB *Olg* 65)

Lehena Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN

ZITZAKEENAK [+Larramendik ba ote duen]

202 *atsoqueriac* “abusiones de viejas” [Urt I 375 “affaniae”]* [Lar: “cuento de viejas”]

1244 *gaistaqueria* “maldad” [Lç *Ins* F 6v *gaixta-*] [Lar: “maldad”]

2538 *ordiqueria* “embriaguez, borrachera” [Lç *Gal* 5, 21 *h-*] [Lar: “embriaguez”]

3283 *tontoqueria* “patochada” y 3285 “rudeza” y 3265 t. utzi “desanarse” [Urt IV 443 “cessatio”]*

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK + HEGOALDEAN NORK

(lehen aldiz erabili dena Hegoaldekoa ez bada)]

48 *alperqueria* “poltronería, pereza” [RS 75]

842 *charqueria* “vileza” [*ZBulda* 56]

1780 *halperqueria* “negligencia” [RS 75]

1787 *halperqueria* “ociosidad” [RS 75]

Ubillosen dotrina:

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK: Iparraldean eta Hegoaldean?]

14 *dollarqueriac* [Ax 96 (V 66)] [Lar *-oll-*, *dolorkeria*]

14 *gaiztaqueri* 27 *gaiztaqueria* 51 *gaiztaqueri* 91 *edozeñ gaiztaqueri* 116 *gaiztaqueri*
116 *gaiztaqueriac* [Cb Eg II 65]
36 *ordiqueria* [Lç Gal 5, 21 *hor-*] [CbEg III 386]
36 *desonesqueria* [Ax 178 (V 119) *desonheskeriarik*] [Lar]
43 *alferqueria* [RS 75] [EZ Eliç 162]*
46 *munduko aisiac, ta eraqueriac utzi* (edizioan: 6 *erokeriak* [EZ Eliç 324] [Lar]
Larramendiz gain, lehena Hegoaldean).
53 *sorginqueriaren* [Lcc, *sorgineria*] [SP]* [CatBurg 28]

-TZAILE -LE:

Pomier hiztegia:

-TZAILE:

Hapax:

465 *buru-ausitzallea* “quebradero de cabeza”
613 *carga-eravilzallea* “ganapán”
2751 *padecitzallea* “sufrido, paciente”
3296 *tintatzallea* “tintorero”

Lehen lekukotasunak: [+ONDOREN NORK]

179 *amparatzallea* “protector” [Lar “apadrinador”]
613 (*carga-*)*eravilzallea* “ganapán” [Lar *-ltz-* “administrador”]
633 *chupatzallea* “lamerón” [H “suceur”]
838 *contu-arzallea* “veedor” [AA III 466 “examinador, juez”]
924 *eravilzallea* “portador” [Lar *-ltz-* “administrador”]
994 (*ezur-*)*osatzallea* “algebrista” [Lar “curandero”]
1232 *gastatzallea* “pródigo” [Lar “gastador”]
1622 *hecitzallea* “domador” [Lar]
2792 *plater-garvitzallea* “fregón o fregona” [Lar, Añ: *ontzi-garbitzaile*, “fregona”]

Lehena Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN
ZITZAKEENAK [+Larramendik ba ote duen]

- 465 (*buru-*)*ausitzallea* “quebradero (de cabeza)” [EZ *Man* II 107 *hautsaille*] [Lar: *ausizalle* “Quebrador”. Lar *Sup* “Quebrantador, *ausaillea*”] [Lar: *buruaustea*, “quebradero de cabeza”]
- 757 *defenditzailea* “defensor” [Ax 6 (V 3) *defenda-*] [Lar: *defendatzalle* “defensor”]
- 831 *corritzallea* “tragaleguas” [Volt 198 *couritçale* “courriers”]
- 838 *contu-arzallea* “veedor” [SP]* [*kontu-hartzaile*: AA III 466: “examinador, juez”] [Lar: *artzallea* “tomador, recipiente, acogerdor “]
- 1186 *hardo-carrayatzallea* “vinatero” [SP]* [Lar: “acarreador”]
- 1288 *guiatzallea* “adaliid” y 1308 “caudillo” [Lç *Adv**7v gidazale*] [Lar: *gidatzalle* “guia, director”]
- 1339 *galzallea* “desperdiciador” [Urt i 37 “aborsus venter, *emasabel haur galtzailea*”]* [Lar: *galtzale*]
- 1369 *ganaduen contu-arzallea* “ganadero” (*hartzaile*, lehena Hegoaldean) [SP]* [*kontu-hartzaile*: Lard 27 “Encargado”] [Lar: *artzallea* “tomador, recipiente, acogerdor”]
- 1385 *garbitzallea* “lavandero” [Lar: *garbitzallea*, “lavandera”]
- 1386 *garbitzallea* (emakumea) “lavandera” [Urt IV 138: *garbitzaile*]* [Lar: *garbitzallea*, “lavandera”]
- 1726 *hacusatzaile* (*guezurrezcoa*) “malsín” [Lç *-zale*] [Lar: *akusatzaile* “acusador, fiscal”]
- 1748 *hengañatzallea* “marrullero” [Ax 292 (V 194) *engana-*] [Lar: *enganatzalle*]
- 2733 *perratzallea* “herrador” y 2734 *perratzalle* (*esaminatua*) “albéitar” [Volt 160 *ferratçalia* “maître maréchal”] [Lar: *perratzalle*]
- 3103 *saltzallea* y 3228 *salzallea* “vendedor” [Lç Io 2, tit. *-tzale*] [Lar: *saltzaille* “vendedor”]
- 3147 (*simaur-*)*biltzallea* “estercolero” [Lç Mt 1330 *-tzale*] [Lar: *biltzallea*, “cogedor” , “recogedor”]
- 3374 *urzallea* “fundidor” [Urt III 419: *-ille*]* [Lar: *urtzallea* “fundidor”]

-LE:

Lehena Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN

ZITZAKEENAK [+Larramendik ba ote duen]

1082 *escalea* “gallofero” y 1759 *hescalea* “mendigo” [Ax 460 (V 299)] [Lar: *escalea* ,
esquelea “mendigo”]

1695 *hirulea* “hilandera” [SP]* [Lar: *irullea*, *irulea*, “hilandera”]

Lubieta:

-TZAILE

Lehen lekukotasuna:

16. *Tragazallea* / *Tragador* 129. *Tragazallea* / *Tragador*

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK: Iparraldean eta
Hegoaldean?]

16. *Gueldizallea* / *Rettenedor* 128. *Gueldizallea* / *Rettenedor* [SP]* [EZ Man II 191]
129. *Solicitazallea* / *Solícito* [Urt I 115]*

Ubillosen dotrina:

-TZAILE:

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK: Iparraldean eta
Hegoaldean?]

9 *zucenzalle* 20 *zucenzallea* 66 *zucenzallea* (lehen lekukotasuna Larramendi ondoren)
[Lar] [CrIc 25]

9 *salvatzallea* 18 *Salvatzallea* 20 *Salvatzallea* 39 *Salvatzallea* 40 *Salvatzallea* 40
Salvatzallea 40 *Salvatzalleari* 41 *Salbatzallea* 41 *Salbatzallea* 62 *Salvatzallea* 65
Salvatzallea 66 *Salvatzallea* 68 *Salvatzallea* (lehen lekukotasuna Hegoaldean
Larramendi ondoren) [Urt I 344]* [Lar] [AA III 476]

14 *giz-eralleac* edo *guizon-iltzalleac* 25 *guizon-iltzallea* [Lcc: (-lz-)] [Lç *Ins* D 6v]
[Lar]

65 *erremediatzallea* 68 *erremediatzallea* [SP: *-tzaille*]* [Lar] (lehen lekukotasuna Larramendi ondoren)

94 *zaitzalleak* [Lar] [Mb *OtGai* I 22]

107 *kreatzalleagan* [E 55: *kreazalia*]

-LE:

14 *giz-eralleac edo guizon-iltzalleac* [SP: *-rh-*]* [Lç 1 Io 3, 15: *-rh-*]

20 *Erosleac* [Lç *Mt* 21] [SP]*[Lar]

42 *neq-eramalle* [Harb 168: *-aille*] [Lar] [Lard 528.]

77 *icasle* 77 *icasleen* 78 *icasleak* 81 *icasleari* 87 *icasleacquin* 114 *icasle* 116 *icasle* [EZ *Man* I 34]* [Lar]

119 *neque-emaillei* [Lç *Ins* A 2v] [RS 357]

86 *Juduen Maisu Eracusleac* [Lç *Act* 17, 18] [Lar]

-GILE, -GIN, -KIN:

Pomier hiztegia:

-GILE:

Hapax:

663 *chisaguilleac nago* “tengo ganas de orinar”

1906 *justiciaguillea* “justiciero”

2096 *lisibaguillea* “curandera de liensos”

2131 *lamparaguillea* “lamparero”

3116 *sombralluguillea* “sobrero”, trinch “azuela”

Lehen lekukotasunak: [+ONDOREN NORK]

234 *armaguillea* “armero” [Lar: *-gille*]

318 *baiguillea* “cedacero” [Lar: *-gille*]

926 *eunguillea* “tejedor, tejedora” [Erkiag *BatB* 184]

1623 *heguillea* “eficaz” [Lar] [Lar, carta a Mb 281]
1905 *juramentuguillea* “jurador” [Lar: -gille]
2328 *mantaguillea* “mantero” [Lar: -gille]
3071 *relojuguillea* “relojero” [Lar *erloju-*]
3151 *siñuguillea* “fisgón” [Lar: “gestero”, “señero”, “figurero”]
3220 *santuguillea* “santero” [Añ]

Lehena Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN

ZITZAKEENAK

746 *diruguillea* “acuñador de moneda” [SP *Phil* 311: *dirugille* “monayers”]* [Lar: *diruguillea* “fabricante de moneda”]
903 *eltzeguillea* “ollero” [Ur II 417 “Buccularius, *buru eltzegillea*, *buruko eltzegillea*”]* [Lar: *eltzeguillea* “ollero”]
1397 *gaitzguillea* “malhechor” y 1952 “reo” [Lç Lc 23, 33 *gaizgileak*] [Lar: *gizon gaitzgillea* “alma de caballo, hombre sin conciencia”]
2033 *languillea* “jornalero, trabajador” [Lç Mt 20, 8] [Lar: *languillea* “obrero”]

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK + HEGOALDEAN NORK (lehen aldiz erabili dena Hegoaldekoa ez bada)]

970 *eguillea* “laborioso, trabajador” [RIs 29: “Autor; creador”]

-GIN /-KIN:

Lehen lekukotasunak: [+ONDOREN NORK]

2202 *sargiña* “tiesto” [Lar “vergel”]

Lehenak Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN

ZITZAKEENAK [+Larramendik ba ote duen]

100 *araquiña* “carnicero, cortador” [O *Pr* 30] [Lar: *araquiña* “carnicero”]
874 *emaguiña* “partera” [EZ *Noel* 51] [Lar: *emaguiña* “partera”]
1435 *icazquiña* “carbonero” [Urt IV 228 *ikazgin*, *ikhatzgin*]* [Lar: *icazquiña*, *iquezquiña* “carbonero”]

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK + HEGOALDEAN NORK
(lehen aldiz erabili dena Hegoaldekoa ez bada)]

79 *arguiña* “cantero” [Lcc]

2541 *oquiña* “panadero, panadera” [Lcc]

811 *charquin portatu zan* “se portó o procedió ruinmente” (*zarkin*: lehena lekukotasuna)
[*msOñ 98*]

1494 *iraquiña* “hervor” eta 1528 “borbollón” [Lcc]

3098 *sorguiña* “bruja, echizera” [Volt 117] [Ae, 1544]

3293 *tellaguiña* “tejero” [EZ Eliç 178] [Mic 9v]

Lubieta:

-GILE:

Lehen lekukotasunak: [+ONDOREN NORK]

100. *Juramentu guillea / Maldiciente* 167. *Juramentu eguillearen / En quien jura*
[Pomier 1905]

112. *Tornerguilleac / Toneleros* [Lar: *tonelgile*]

112. *Pichelguilleac / Picheleros*

112. *Cordelguilleac / Cordelero* [Lar: *kordelgillea*]

112. *Corgoyguilleac / Cordoneros* [Lar: *kordoigille*]

112. *Minaguilleac / Minadores*

112. *Arraunguilleac / Remeros* [*Xe 284*]

113. *Velaguilleac / Veleros*

113. *Sombrelluguilleac / Sombrereros*

113. *Espattaguilleac / Espaderos*

113. *Cupelaguillea / Cubero* [Lar: *upelagile*]

113. *Pelucaguillea / Peluquero* [Lar: *pelukagillea*]

Lehenak Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN

ZITZAKEENAK

111. *Sillanguilleac / Platteros* [Lç *Act 19, 24: zilhargile*]

164. *Gaisquille guciac / malhechores* [Lç *Lc 23, 33 gaizgileak*]

-GIN / -KIN:

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK: Iparraldean eta
Hegoaldean?]

101. *Sorguina / Bruxa* [Ae, 1544]

123. *Arguiñac* / 124. *Cantteros* [Lcc: *Hargina*]

Ubillosen dotrina:

-GILE:

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK: Iparraldean eta Hegoaldean?]

35 *lurraren eguilleaz* 38 *Jainco guilleaz* 67 *Munduaren eguilea* [Lç He 11, 10] [Lar]

(lehena Hegoaldean, Larramendi ondoren)

33 *sacrificio-guilleac* [Lç He 11, 10] [Lar] (lehena Hegoaldean, Larramendi ondoren)

-GIN / -KIN:

Lehenak Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN

ZITZAKEENAK

9 *gaitzquin* [Ax 287 (V 192)] [SP]*

66 *Zurguiña* [Saug *Voc*] [442 (V 288)] [Lar]

-(T)ARI:

Pomier hiztegia:

Hapax:

3021 *herriertaria* “rechinador”

3023 *herrecardaritzza* “regatear” (sic) [A “regateo en el trato”]

2433 *necazaritzza* “agricultura” [AA II 75]

Lehen lekukotasunak: [+ONDOREN NORK]

863 *errementaria* “herrero” [Lar]

1521 *isil-mandataria* “alcahuete” [Añ *issil-*]

2418 *necazaria* “labrador” [Lar: "(Hombre del) campo" eta "Trabajador, por su jornal"]

2636 *osticolaria* “coceador” [Lar *osticaria*]

Lehenak Hegoaldean: [+LEHEN ALDIZ NORK] *ESKURA IZAN EZIN

ZITZAKEENAK [+Larramendi ba ote duen]

16 *arrantzari* “pesca” [EZ *Man* II 154] [Lar: *arrantzari*]
197 *aucilaria* “pleitista, litigante” [EZ *Man* I 58 *hauzilari*] [Lar: *aucilaria*. “pleiteante”]
754 *diadarcaria* “atronado” [H: *deihadarkari*], [Lar: *deadarkari*]
1016 *eiztaria* “cazador” [Ax 392 (V 256) *ihiz-*] [Lar: *eiztari*, *ihiztari* “cazador”]
2573 *ostalaria* “posadero, mesonero” [Urt II 153]* [Lar: *ostalaria* “mesonero”]
2972 *haguintaria* “prelado” y 3062 “superior” [EZ *Man* I 30: *agintari*] [Lar: *agintari* “superior”]
3072 *recardaria* “revendedor” [SP *erre-* “revendeuse” s.v. *potxillera*]*

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK + HEGOALDEAN NORK
(lehen aldiz erabili dena Hegoaldekoa ez bada)]

709 *dendaria* “sastre” [Lcc]
720 *danzaria* “bailarín” [Lcc] [Ht *VocGr:* -ntz-]
866 *errotaria* “molinero” [Lcc]
946 *erriertaria* “qu[i]mérico” eta (Hapax: 3021 *herriertaria* “rechinador”).
2334 *mandataria* “mensajero” [Lcc] eta 1521 *isil-mandataria* “alcahuete” [Añ *MisE* 151: *mandatari edo alkabueta*]
3193 *servitzari echecoa* “paniagu[a]do” [Lç *Mt* 18, 27] [Lazarraga 1184r]

- **Lubieta:**

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK: Iparraldean eta Hegoaldean?]

2 *Servizari / Servidor* [Lç *Mt* 18, 27] [Lazarraga 1184r]*
4. *Dendariac / El sasttre* 4. *Dendaria / El sastre* 112. *Dendariac / Sasttres* [Lcc]
5. *gozaritaco / para almorzar* 7. *Gozaritaco dembora / tiempo de almorzar*
barazcaditaco / el de comer [SP: *gosari*]*
99. *Pregonaria / Pregonero* [Ber *Trat* 30v]
112. *Mercattariac / Mercaderes* [Lcc]
113. *Edariac / Bevidas* [Lç *Decl* ã 1v]
165. *Becataria, becataria / Pecador, pecador* [Lcc: *bekatari*] [fJZ 99: *bekatariok*]

- **Ubillos:**

Hegoaldean aurrez lekukotuak: [+LEHEN ALDIZ NORK: Iparraldean eta Hegoaldean?]

38 *aguintari* 40 *aguintaric* 41 *juzgalari ta aguintariac* 41 *aguintari* 57 *Erromacó*
Aguintari 88 *Aguintari* 106 *aguintari* [EZ *Man* I 30]* [Acto 168]

51 *icusari* [SP: *ikusari*]* [Lar]

58 *gudari edo guerrari* [Lar] (*gudari*: lehen lekukotasuna literatur lan batean, HHren ondoren) *gerratari*: [Lar] *gerrari*: [Mb IArg I 349].

80 *becatariaz* 80 *becatariaquin* 99 *becatariac* [Lcc: *beكاتari*] [fJZ 99: *beكاتariok*]

109 *Evangelariac* [Añ] [Mb IArg I 71].

5.2- BESTE ZENBAIT ATZIZKIREN DATUAK:

Aztertutakoez gain, beste zenbait atzizki ere zenbatu ditugu. Horra horietako batzuk, emankortasunaren arabera zerrendatuta.

-MEN/- PEN:

Pomier hiztegia:

1153 *hichopena* “tregua”

1715 *haldameneratu* “ladearse” [Hb: Acercar(se)]

haurrerapena eman “fomentar” [Lar: Adelanto, progreso, mejora, desarrollo. "Avanzo, aurrerapena, aurrapena, aitzinanza"]

AURRERAPENA EMAN. Dar pie a. "Nik ez dut ortako motiburik eman (AN-gip-5vill, B), n ik ez diot aurrerapenik emango (V-gip, G-azp)" Gte Erd 236. v.

AURRERABIDEA EMAN.

2134 *luzapena (eman)* “(dar) largas”, 2179 *luzapena* “prorrogación” y 2819 “moratoria” [OEH: Ez da L agertzen]

LUZAPENETAN IBILI. Andar retrasando. v. LUZAMENDUTAN IBILI.

Oleazioaren denbora datorrenean ez ibilli luzapenetan. AA I 543.

Ubillosen dotrina:

20 *sinismena* (102, 102, 119) 39 *sinistmen* (43) *sinitsmen-gabeco* (49, 54)

54 *neque-pen* (117 *nequepenac*)

80 *icusmena* [L-k ez du: lehen lekukotasuna Ubillos. 80]

80 *enzumena* [L-k ez du: lehen lekukotasuna Ubillos. 80]

80 *hitzmena* [L-k ez du: lehen lekukotasuna Ubillos. 80] *Mutuai [ematen zien]*

hitzmena. Ub 80.

83 *irudipenezco* ["Aprehensión, por imaginación, *irudipena, ustegoa*" Lar. "Fantasma de la imaginación" Ib. "Representación, figura, imagen" Ib. "Fantasía, vano ofrecimiento" Añ. "Imaginación, ocurrencia" A. v. iduripen.]

111 Galtze-pena

Tr. Empleado por Leizarraga y Axular, tiene cierta tradición al Norte; es tbn. empleado al Sur, esporádicamente, desde fines del s. XVIII. La forma más usual es galtzapen; hay galtzepen en Eguiateguy, Ubillos, Iturriaga y Legaz; galtzaipen en Iturzaeta.

Perdición, ruina. "Destrucción, galtzapena", "ruina, galtzepena" Lar. v. I galera, galtze.

Lubieta:

-TZA:

Pomier hiztegia:

885 ezconza "casamiento"

Ubillosen dotrina:

1 irakurtza (*Irakurtza, XXX ataletako titulu guztietan dator)

2 ezcontza (13,

8 vicitza (60, 80, 93)

22 morrontzatik (25 morronzatic,

47 jaiotza (61, 72, 72)

47 eriotza (54, 90, 90, 91, 91, 92, 93, 101, 113, 117, 117, 119)

59 mesedea laguntza, ta gracia (60, 99)

103 testiguanza

Lubieta:

13. pasatu viziz[a] / pasar la vida 14. Viziza / La vida 87. eman zuen viziza / dio la vida

165. viciza om batt / una bida buena 165. Viziza ona / Buena bida 166. viziza / y la vida

169. Vizizaren riesgoan / Con riesgo de la vida

18. corpucean / en el cuerpo 164. corpuzaren / corporales

165. Eriozta / muerte

-DI /

Pomier hiztegia:

321 belardia "prado" [Mb IArg I 309].

2221 mastia "viña"

Prado, herbazal. "Landa (Francia), zelai (AN-gip), soro (G). Sorho (Francia), **belardi** (AN-gip), zelai (G)". Tr. Propio de la tradición meridional. No se encuentra, salvo algún

ej. moderno, en textos vizcaínos. La forma **belarti** se documenta una vez en Mendiburu, y **berardi** en Iztueta.

Ubillosen dotrina:

43 *echadi* (45,61, 64, 64, 70)

Lubieta:

120. *Apaidina / Padrino* [Lar] [Cb Just 19].

120. *Amaidia / Madrina* [Lariz 12]

(G-goi-bet; Lar DVC 155 y 165), *amaidi* (AN-gip-5vill), *amaindin* (G). Ref.: A (*amaidi*, *amaindin*); EI 352.

-ERA:

Pomier hiztegia:

87 *acabera* “fin” [Fin, final. "Conclusión" Lar, Añ.] [OA 29s.] [Lar SermAzc 49].

170 aciera “crianza, educación” [Lar] Crianza, educación. "Crianza" Lar.

"Educación" Lar, Añ. [Cb Eg II 184].

174 *asiera* “principio” [Lar] [OA 27s]. [Lar SAgust 4].

Principio, comienzo; origen. "Comienzo", "principio", "origen", &c. Lar, Añ. "Cabeza de proceso, testamento &c, asiera, ástea, burua" Lar. "Cabeza, principio de alguna cosa, burua, asiera" Ib. Tr. Atestiguado, desde Ochoa de Arin, en textos meridionales.

610 *contuen acabera* “finiquito” [Lar: *kitantza*, *Quitanza*, *finiquito*" Lar.]

1189 y 3096 *sarrera* “entrada” [Lar] [Mb IArg I 268.

Entrada, acción de entrar. "Entrada" , "ingreso" Lar y Añ. "Arribada, ontziaren etorrera, sarrera" Lar. "Mongío, estado y entrada de monja, monjen egoitza, sarrera" Ib.

3010 *herresera* “rasero” lehen lekukotasuna: [Mg PAb 123]

3250 *tabaquera* “caja de tabaco” [BoticBer 533].

[Lar → H, Añ, Arch VocGr]

Ubillosen dotrina:

12 *ezaguera* (17, 19) *ezagu-era* (55)

19 *mimbera* (63)

45 *agur-era*

46 *vici-era* (47), *viciera* (73, 119)

74 *bataio*, *edo garbiera*

97 *etorrera*

97 *hitzcunz-era*, 100 *hitzcuntz era*

106 *jarlecu*, *Catadera*, *edo silla*

109 *asieratic*

